

คำนำจากผู้เขียน

หนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของบทความที่ผมเขียนเป็นบันทึกและเผยแพร่ในบล็อก GotoKnow ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม ในระหว่างการทำงานวิจัย สอนหนังสือ และบริการวิชาการ อยู่ที่สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน ผมเริ่มเขียนเผยแพร่ในบล็อก GotoKnow ดังกล่าวนี้เมื่อปี ๒๕๔๘ ต่อมาก็เขียนในบล็อกโอเคเนชั่นของคุณสุทธิชัย หยุ่น อีกสองหัวข้อ คือ หัวข้อ ศิลปะวิถี : รอบรู้ ลุ่มลึก รื่นรมย์ กับหัวข้อ แมกไม้บนรายนางชีวิต

ในบล็อกของ GotoKnow นั้นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในใจเวลาเขียนสำหรับผมคือเครือข่ายนักวิชาการและคนทำงานในภาคที่เป็นทางการ โดยเฉพาะคนในสังคมมหาวิทยาลัยและวงการศึกษากับคนชั้นกลางที่ทำงานที่ใช้ความรู้ทำงานผลิตและบริการ ส่วนในบล็อกโอเคเนชั่นผมก็นึกถึงสาธารณชน โดยเฉพาะคนไทยทั้งในและต่างประเทศซึ่งมีความหลากหลายและกว้างขวางมากกว่ากลุ่มคนในบล็อก GotoKnow

การเขียนและเผยแพร่งานวิชาการที่ข้อยกลงให้พออ่านได้พอดีอยู่ก้ำกึ่งระหว่างคนที่คุ้นเคยกับงานวิชาการกับชาวบ้านชาวเมืองทั่วไปที่ข่าวดูสารความรู้และการเรียนรู้สังคมจะมาจากประสบการณ์ชีวิต เพื่อเป็นสื่อความรู้และถ่ายทอดผลการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนและผู้สนใจให้แพร่หลายบ้างนั้น ในสองแหล่งนี้ ก็จะมีแนวทางที่ต่างกันเล็กน้อย โดยในบล็อก GotoKnow ก็จะมุ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ทางสังคม สร้างความรู้และหยิบเอาแง่มุมต่างๆจากการทำวิจัย สะท้อนความจริงของสังคมและถ่ายทอดสิ่งสร้างสรรค์ของภาคประชาชน เข้าสู่เครือข่ายสังคมของคนทำงานในภาคความรู้ เหมือนกับขันอาสาออกไปดูปรากฏการณ์ของสังคมแล้วกลับมาเล่าให้กลุ่มคนที่จะเป็นกำลังทางวิชาการให้สังคมได้มีความใกล้ชิดกับความเป็นจริงต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น

ส่วนในบล็อกโอเคเนชั่น ก็เหมือนกับร่วมทำหน้าที่เปิดพรมแดนของสิ่งที่มักเคลื่อนไหวในมหาวิทยาลัยและสังคมแห่งการศึกษา ออกไปสื่อให้ปัจเจกและสาธารณชนที่เป็นกำลังสร้างสังคมอยู่ในภาคส่วนต่างๆ ได้มีสื่อและการเรียนรู้ที่เลือกได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งหวังใจว่าจะมีแง่มุมที่อาจเป็นวัตถุดิบให้สื่อได้ประเด็นทำรายงานเชิงวิเคราะห์ในเรื่องที่จะเพิ่มบทบาทการให้การศึกษาเรียนรู้ทางสังคมได้มากยิ่งขึ้น ทั้งสองส่วนก็คิดและทำไปตามอึดภาพ ด้วยสำนึกว่าอย่างน้อยก็คุณเท่านั้น ยังต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอีกมากมาย

เนื้อหาในหนังสือนี้เป็นบทความส่วนหนึ่งที่เขียนในหัวข้อ วิธีประชาศึกษา ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๒ หัวข้อที่ผมเขียนเผยแพร่ในบล็อก GotoKnow ด้วยแนวคิดที่กล่าวมาในข้างต้น ภายใต้รูปแบบการเขียนที่ดำเนินเรื่องเหมือนการเล่าถ่ายทอดนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาหลายด้านสำหรับการเรียนรู้และหาความบันดาลใจเพื่อทำงานในแนวประชาคมด้านพัฒนาศึกษาเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างสังคมสุขภาวะ นับแต่สภาพการณ์และบริบทของการทำงานให้จำเพาะเจาะจง วิธีคิดและแนวทฤษฎีที่ผสมผสาน ความรู้และภูมิปัญญาที่ผสมผสานอยู่ในการปฏิบัติ ระเบียบวิธีเชิงกระบวนการ เครื่องมือและนวัตกรรมทั้งเพื่อการทำงานความรู้และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมด้วยวัฒนธรรมการทำงานเป็นกลุ่มแนวราบ ซึ่งสอดแทรกและเขียนไปอย่างไม่มีลำดับ อีกทั้งค่อนข้างมีความเบ็ดเสร็จจำเพาะเรื่องอยู่ในตัวเอง คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านและผู้สนใจบ้างพอสมควร

ผมได้ลาออกเป็นข้าราชการบำนาญ และจะย้ายจากสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียนไปอยู่ที่ภาควิชา
ศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พร้อมกับขอทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยมหิดล อีกสัก ๒-๓ ปี ก่อนที่จะ
ออกไปทำงานและอยู่กับครอบครัวที่สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่โดยไม่ต้องหยุดการทำงานที่การเกษียณอายุราชการ
ซึ่งจะเริ่มไปทำงานในที่แห่งใหม่นี้ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ และเพิ่งได้ทราบด้วยความประหลาดใจอย่างที่คิดว่า ทาง
สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียนซึ่งเหมือนกับเป็นทั้งหมดในชีวิตการทำงานราชการของผมซึ่งเกิดและเติบโตอยู่ใน
มหาวิทยาลัยมหิดลนี้มา ๒๕ ปี นำโดยผู้อำนวยการสถาบัน แพทย์หญิงสุพัตรา ศรีวณิชชากร และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ของ
ผม หลายรุ่นที่ทำงานและเติบโตมาด้วยกัน จะช่วยกันทำหน้าที่นี้ขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึงกันในภายหน้า ซึ่งถึงแม้
จะเก็บไว้ให้ผมตื่นเต้น เห็นหน้าตาและรูปร่างละเอียดย่างต่างๆ ที่เคยเคยในวันที่ได้พบปะเพื่อการอำลากันในวันที่ ๒
ตุลาคม ๒๕๕๒ ก็ตาม ผมก็พอจะทราบว่าคงมีหลายคนที่ต้องเหน็ดเหนื่อย ผมจึงต้องถือโอกาสนี้ขอขอบพระคุณ
อย่างสุดซึ้งนับแต่ท่านผู้อำนวยการ และเพื่อนๆ ทั้งจากสำนักงานบริหารและสำนักงานผู้อำนวยการ สำนักวิจัยและ
พัฒนา สำนักบัณฑิตศึกษา ฝึกอบรมและบริการทางวิชาการ สำนัก ICT โครงการระหว่างประเทศ อาเซียนเข้าสู่
ยานยนต์และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยรวมไปจนถึงคนงานทุกคนของเรา ที่สำคัญคือเพื่อนพี่น้องคณาจารย์ซึ่งร่วม
ทุกข์สุขและเป็นมิตรทางวิชาการมาด้วยกันมากมาย

หนังสือนี้คงเป็นหมายเหตุชีวิตการทำงานของผมที่มหาวิทยาลัยมหิดลด้วย ผมจึงขอถือโอกาสนี้ขอรำลึกถึง
ผู้ใหญ่ที่ผมเคารพนับถือและผู้บังคับบัญชาหลายท่านในหลายโอกาสที่ผมโชคดีได้มีโอกาสหนึ่งในชีวิต มาทำงานและ
เรียนรู้จากท่าน ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์ ดร.ณัฐ ภูมิประวัติ ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์อรรถสิทธิ์ เซหาชีวะ ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์พรชัย มาตังคสมบัติ ท่านศาสตราจารย์
นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร ๕ ยุคสมัยของ ๕ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดลที่ผมได้ทำงานมาจนถึงปีนี้ได้ ๒๖ ปี
ทุกท่านผมได้รับความเมตตาและให้การสนับสนุนการทำงานอย่างมากโดยเฉพาะในการจัดประชุมวิชาการ
ระดับประเทศที่สำคัญของสถาบัน โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนการทำวิจัยที่มีส่วน
ต่อการพัฒนางานวิชาการในแนวชุมชนของมหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ดร.กระแส ชนะวงค์ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงเยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม ศาสตราจารย์
นายแพทย์สมอาจ วงษ์ขมทอง รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยง เกี้ยวการคำ ศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริกุล อิศรานุรักษ์
และแพทย์หญิงสุพัตรา ศรีวณิชชากร ๖ ยุคสมัยกับ ๖ ผู้อำนวยการของสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียนที่ผมได้ทำงาน
และเติบโตเกือบทั้งชีวิตการทำงานที่มหาวิทยาลัยมหิดล ทุกท่านผมทั้งรักและเคารพเสมือนครูแห่งชีวิต

มีเพื่อนและผู้ซึ่งที่เป็นที่รักและเคารพนับถืออีกมากมายในมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งผมจะขอรำลึกถึงและคารวะ
ด้วยใจเสมอไปทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต.

ด้วยจิตน้อมการวะ
ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์
กันยายน ๒๕๕๒